

Maurras a Catalunya: elements per a un debat

Edició a cura de Xavier Pla.

Barcelona: Quaderns Crema, 2012.

És d'agrair que, en aquestes altures del segle XXI, amb les Humanitats al caire de l'abisme, el menyspreu generalitzat pel coneixement històric seriós, el soroll de totòlegs, tertulians i professors universitaris convertits en columnistes de les seves vides privades dominant el panorama públic del país, algunes persones es trobin per parlar i discutir sobre una cosa tan exòtica com la presència i la influència d'un personatge gairebé oblidat, Charles Maurras, en bona part de la *intelligentsia* catalana –política, literària, cultural– de finals del segle XIX i primera meitat del XX; i a més, convencim un editor, Jaume Vallcorba, perquè publiqui un llibre amb alguns dels textos presentats en aquestes discussions. Tot plegat, extremament meritori pels temps que corren.

Perquè això fos possible, va ser necessari que, el març del 2010, el professor Xavier Pla convidés un grup de persones, enteses en el personatge i les seves circumstàncies, a pensar-hi en una trobada a la Universitat de Girona. En aquest escenari, i evocant figures pioneres com Albert Manent, Josep Murgades o Jaume Vallcorba, hom va tractar de posar una mica al dia l'escriptor i polític provençal (o, potser, n'hauríem de dir, directament, francès?), la seva obra i la seva presència –i influència, que no sempre és el mateix– a Catalunya. El resultat de tot plegat ha estat un volum d'allò més interessant, d'un alt nivell de continguts, amb una munió de textos que, com a cosa bona, són susceptibles d'interessar tota mena de lectors, segons quina sigui la flaca que tenen per un aspecte o altre de Charles Maurras. En el meu cas, per exemple, puc assenyalar com a molt interessants les aportacions de Sílvia Coll-Vinent, Francesc Montero o Jordi Amat. Tanmateix, em sembla que per als historiadors de la cultura i de les idees, el conjunt del llibre els ha de satisfer prou.

Per tant, es tracta d'un volum col·lectiu que permet entrar i remenar sobre elements molt diversos, però a la vegada entrelligats: Charles Maurras i els felibres; les relacions amb Eugeni d'Ors i les d'aquest amb els debats al voltant de la Primera Guerra Mundial, els francòfils i els germanòfils (Maximiliano Fuentes). Algú altre pot anar a la descoberta de la presència, no de Maurras, sinó de Maurice Barrès (una altra de les columnes de l'Action Française) en el catalanisme conservador del tombant del segle XIX (Joaquim Coll), o transitar per camins més elaborats i sofisticats, com és l'aportació d'Antoni Martí Moner. Tot plegat, però, no ens ha de fer per-

dre de vista que el volum s'inaugura amb dos textos de caràcter fundacional, que són en els orígens llunyans del col·loqui de Girona: els articles de Jaume Vallcorba Plana del 1982, i el d'Albert Manent, del 1997 (tots dos es poden qualificar de decisius, com assenyala Xavier Pla amb relació al de Manent), on reclamaven de tornar a posar el focus sobre la presència de Maurras a Catalunya.

Un dels aspectes que em semblen més interessants de remarcar del col·loqui i del llibre, és que bona part del pes dels continguts va recaure sobre les espatlles d'un grup de joves investigadors (Joaquim Coll, Jordi Amat, Sílvia Coll-Vinent, Maximiliano Fuentes, Francesc Montero) que, per generació, per tradició acadèmica, semblen una *rara avis* en el panorama de la recerca històrico-intel·lectual-cultural vigent en el nostre país: quan patim un dèficit crònic en la investigació sobre els mons conservadors del catalanisme cultural i polític (o, directament, sobre el primer franquisme català), aquests investigadors aporten una notable quantitat de dades –noves en alguns casos; actualitzades en altres– sobre aspectes poc coneguts o poc tractats de la nostra tradició política i cultural. Certament, en alguns casos, s'hauria pogut ampliar el camp de la recerca i saltar una mica per sobre de la tècnica purament descriptiva, per arriscar una mica. Estic pensant en la perspectiva d'un Charles Maurras submergit en el món de la col·laboració francesa de 1940-1945, el seu fracàs i la seva recepció (el del plantejament inicial, amb la caiguda de la III República, i el fracàs final) a la Barcelona franquista. Però aquesta és una dèria que, potser, quedava fora del col·loqui i del llibre.

Per altra banda, des dels llunyans estudis de Jordi Casassas (sobre Jaume Bofill i Mates) i Montserrat Baras (sobre Acció Catalana), gairebé havíem oblidat (tot i que Manent ens ho recordava en el seu text) la llarga polèmica al voltant de si l'Acció Catalana de Lluís Nicolau d'Olwer, Jaume Bofill, Ramon d'Abadal i Antoni Rovira i Virgili (entre d'altres) era deutora, d'alguna manera, de l'Action Française i els seus homes. A Girona, i en els textos recollits en el volum, es va tornar a posar sobre la taula J.V. Foix, Josep Pla, Maurras, els feixismes, el nacionalisme integral, etc. Mirar cap enrere per respirar una mica d'aire fresc; pot semblar una paradoxa, però en temps agitats com els nostres, distreure el cap amb aquesta mena de coses, de tant en tant és convenient.

Coneixem força bé, doncs, qüestions com Maurras i el que podríem dir-ne la «qüestió llatina», el seu influx sobre intel·lectuals, literats i crítics dels anys deu i vint del segle passat. Potser les novetats més importants de la trobada de Girona van ser la posada al dia i la sistematització de la presència maurrasiana en elements i ambients poc coneguts fins fa uns anys: Joan Estelrich, Manuel Brunet, el món genèric de la revista *Destino*, per exemple. Però, en aquest àmbit, caldria ampliar el camp de recerca: penso en l'impacte del procés a Maurras, del 1945, sobre el franquisme català, amb les lamentacions d'un Aurelio Joaniquet i les valoracions de Santiago Nadal sobre el col·laboracionisme francès (i, per tant, el paper de Maurras en aquella situació).

Charles Maurras i la seva llarga i complexa trajectòria, i la seva influència a Catalunya, haurien de ser utilitzats com un fil conductor per entendre personatges i

moviments de la primera meitat del segle XX que, fins fa poc, no havien estat prou valorats (amb les excepcions esmentades i conegudes). El col·loqui de Girona, i el llibre corresponent, han permès de treure-li la pols i tornar-nos a fixar en aquest assumpte. Cal esperar que sigui el començament d'un camí de treball que doni nous resultats i que millori i renovi els nostres coneixements sobre Maurras i Catalunya.

Francesc Vilanova
Universitat Autònoma de Barcelona